

SUMAR

„Cu ochii plini de praf de stele...” – impresii unice din văzduh	7
De la Meșterul Manole și Pinteza Viteazul la Traian Vuia și Henri Coandă sau de la legendă la Icarii moderni ai românilor sau legați de România	11
Industria aeronautică română la începutul veacului XX – un fenomen dinamic și prea puțin cunoscut, în cadrul căruia inginerul Vlaicu a avut rolul său.....	70
De la Bințiți la Opel și o întrecere cu Roland Garros.....	96
Avioanele Vlaicu și zborurile sale de poveste	107
Aparatele de zbor care au împânzit cerul în lumea întreagă	113
Ultima înălțare și ciudata ipoteză a unui asasinat. Invidia prințului George Valentin Bibescu.....	165
Premoniția sumbră a lui Caragiale și alte repere din memoria colectivă.....	180
În loc de <i>Epilog</i> : Tinerețe fără bătrânețe și... zbor fără de moarte	188
Bibliografia unui Zburător	189

„Cu ochii plini de praf de stele...” – impresii unice din văzduh

Cercetând arhivele periodicelor de acum mai bine de un secol, jurnaliștii contemporani au descoperit un text fascinant scris de Aurel Vlaicu pentru revista *Flacăra*, numărul 2 din 29 octombrie 1911, publicația săptămânală „literară, artistică și socială” abia lansată a lui Constantin Banu.

Lui Vlaicu i se ceruse un articol-mărturie despre preocupările sale curente, dar a ieșit mult mai mult decât atât, „poate chiar un testament al vieții, un mesaj peste veacuri” emoționant. Autorul, care face uz de figura modestiei încă din primele rânduri, se dovedește – în textul intitulat *Impresii din văzduh* – un stilist neașteptat, abil mânător al metaforei, planând cu abilitate deasupra textului, fapt oarecum imprevizibil în cazul unui inginer al acelor vremuri.

„Mi se cere să scriu un articol. Nu pot să refuz. Cu toate acestea, rog să nu se uite că meșteșugul meu nu e să scriu. Eu știu să zbor. Din pana ce cu sila mi se pune azi în mână, eu am făcut aripă de-nălțare. Să smulg acum din aripă o pană ca să fabric proză? După cât știu eu, o singură aripă poate produce pene de scris bune: aripa de gâscă. Vedeți la ce păcăleli se expune omul nedepins cu stilul. Lumea e curioasă să-ți cunoască impresiile – mi s-a spus. Sunt foarte recunoscător lumii de curiozitatea cu care mă onorează. Mărturisesc însă că aș fi preferat ca lumea să se intereseze mai mult de zborurile mele decât de proza mea, care, desigur, trebuie să fie foarte plecticoasă. Dar să nu acuz pe nimeni. Și, mai ales, să nu uităm că trăim într-o vreme când publicului îi place să petreacă văzând câini care vorbesc, oameni care latră și aviatori care scriu. Prin urmare, să scriu. Ce să spun? Cyrano de Bergerac, care n-a zburat niciodată, descrie admirabil zborul său între Lună și Pământ. Înțelegeți, prin urmare, de ce mi-e frică mie că nu voi izbuti să interesez

defel cu impresiile mele pe cititorii Flacărei. Trebuie să fi avut norocul de a nu fi zburat niciodată ca să poți descrie frumos un zbor! ...*J'arrive – excuse-moi – par la dernière trombe./ Je suis un peu couvert d'éther. J'ai voyagé! J'ai les yeux tout remplis de poudre d'astres. J'ai/ Aux éperons, encore, quelques poils de planète! Tenez, sur mon pourpoint un cheveu de comète!*... Așa pretinde Cyrano de Bergerac că s-a întors din fantastica sa călătorie în Lună. Eu, deși am izbutit să mă ridic chiar până la o mie de metri cu aparatul meu, mărturisesc că niciodată n-am coborât aco-perit de eter, cu ochii plini de praf de stele, pe ghețe cu puf de planetă sau pe haine cu păr de cometă. Și nici Calea Lactee nu mi-a stropit niciodată bluza cu laptele care-o... pavează. În schimb, au încercat de-atâtea ori să mă stropească alții cu noroiul pământean al răutății lor.

Dar să nu vorbim de necazuri. Datoria noastră este să planăm deasupra micimilor omenești. Și-această datorie trebuie să și-o îndeplinească cu atât mai mult aviatorii. Menirea lor nu e să planeze? Impresia cea mai puternică am simțit-o când am zburat pentru prima oară la Bințiți, în Ardeal. Blériot încă nu trecuse Canalul Mânecii. Primul meu aparat era tot de lemn și nu avea motor. Am legat trei cai de el, trei flăcăi au prins a pocni din bice și aparatul s-a ridicat la vreo 15 metri înălțime, după ce a alergat câțiva kilometri pe pământ. De atunci, de câte ori mă sui în aparat, zbârnâiala motorului mi-aduce aminte de aeroplanul fără motor și dinaintea ochilor, fascinați de nemărginirea văzduhului, îmi răsar cei trei flăcăi chiuind și pocnind cu foc din bice. Bucuria cea mai mare însă am simțit-o când am zburat pentru prima oară la Cotroceni. Nu m-am ridicat atunci mai sus de patru metri. Cu toate acestea, nici Alpii nu mi-i închipuiam mai înalți ca înălțimea la care mă ridicasem eu. Fiindcă patru metri erau atunci pentru mine un record formidabil, un record care-mi consacra mașina. Zburasem: și asta era principalul. Mă menținusem sigur în aer, făcusem evoluții neșovăielnice. Publicul care era de față m-a aplaudat cu entuziasm. Iar eu, după ce am coborât, eram ca și beat de bucuria fără margini a izbânzii. Începusem să mă dau peste cap pe câmp de fericire. Cei din jurul meu ziceau c-am înnebunit. Și

eram, într-adevăr, nebun de entuziasm și mulțumire. De altfel, este, într-adevăr, de mirat cum omul nu înnebunește când zboară. Mă ridic. Și un gol parcă se face deodată în toată ființa – ca și cum m-aș ridica foarte repede cu un ascensor. Casele, drumurile, plantațiile prind să alerge nebunește în urma mea, să se depărteze din ce în ce, să se micșoreze, să devină tot mai puțin clare. Până la o sută de metri, am impresia că zbor cu un tren fulger, pe un drum fără șine, peste lucruri și oameni. E înălțimea favorită la care-mi place să zbor. La o sută de metri, nemărginirea văzduhului nu mă neliniștește, alergarea nebună a lucrurilor de sub mine îmi dă continuu senzația amețitoare a vitezei cu care zbor... De la Cotroceni, când sunt la o sută de metri înălțime, se vede departe în zare... Văd Argeșul cum scânteiază ca o panglică de fildeș?... Văd drumurile, clădirile orașelor, pădurile cum se rânduiesc, sub înrâurirea vitezei cu care alerg, în linii paralele... Toate contururile se văd paralele de sus. Când trec de 500 de metri, începe să-mi fie urât. Pământul nu se mai vede decât ca o imensă movilă de cenușă sură cu pete albe, munții și văile se nivelează... Confrații zburători (ciorile și ceialți... aviatori de această categorie) au dispărut cu desăvârșire... Mă simt singur și începe să-mi fie frică... Nu mi-e frică de căderi sau accidente. Mă cuprinde teama de misterul nemărginirii. Niciodată, omul nu poate să aibă mai precisă impresia neantului decât când zboară mai sus de cinci sute de metri. Jos haos, sus haos. Iar zbârnâitul de bondar uriaș al motorului parcă dă un formidabil glas acestui haos. Am trecut de 800 de metri. Alerg cu o viteză foarte mare. Și totuși, parcă stau pe loc. În raport cu imensitatea văzduhului, viteza motorului meu dispare. Aș vrea să alerg mai repede. Încetineala asta mă énervează. Toate eforturile sunt zadarnice însă. M-am ridicat dincolo de limita putințelor omenești. Am intrat în sfera unde omul nu mai însemnează nimic față de infinitul atotputernic. Să mă cobor, deci. Coborârea e mult mai plăcută decât suirea. Până la 50 de metri deasupra pământului, mă cobor fără nicio teamă, cu mâinile strânse pe cârmă, cu ochii ațintiți asupra motorului. De la 50 de metri, începe să mă cuprindă frica de a nu ateriza destul de ușor. În aviație, spre

deosebire de viața de toate zilele, e mai greu de coborât decât de urcat. Cât ar câștiga aviația dacă predispoziția firească a omului de a se coborî și de-a coborî totul s-ar putea aplica exclusiv în folosul aterizării! Și mai ales e greu de aterizat în timp de furtună. De altfel, când aerul e agitat, aviatorii evită să zboare. Eu totuși am zburat la Brașov pe un timp foarte puțin favorabil. Bătea un vânt puternic. Aerul era neliniștit ca valurile unei mări înfuriate. Aparatul era când ridicat la înălțimi de sute de metri, când coborât până aproape de pământ. Parcă eram o minge vie cu care o mână uriașă se juca cu o plăcere sălbatică între cer și pământ. Când bate vântul tare, am impresia că niciodată nu vom putea stăpâni aerul. De aceea, cred că aviația nu va izbuti decât să devină un foarte plăcut sport pentru vreme frumoasă. Ea nu va putea niciodată să ia dezvoltarea pe care au luat-o automobilele sau vapoarele. Și e foarte firesc să fie așa. Ca să zboare, omul trebuie să cucerească regiuni ce nu-i sunt destinate, cu mijloace ce nu-i aparțin..." (<https://evz.ro>)